

Основні види адміністративно-правових відносин

Петрик О.С. - студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри загально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент - **Лазаренко Л.А.**

Діапазон управління, здійснюваний виконавчою владою, є багатоаспектним. Відносини, що виникають у результаті управлінської діяльності, відрізняються між собою окремими ознаками, що є підставою для їх класифікації.

Адміністративно-правові відносини поділяють на види: залежно від елемента юридичної норми; за змістом; за характером дій зобов'язаного суб'єкта; залежно від розподілу прав і обов'язків між сторонами; за характером зв'язків між сторонами.

Залежно від елемента юридичної норми (диспозиції або санкції), адміністративні правовідносини поділяють на регулятивні та охоронні.

Регулятивні правовідносини — це правове регулювання організаційних, управлінських відносин у суспільстві, пов'язаних із реалізацією позитивних завдань виконавчої влади. Основою для виникнення таких правовідносин може бути, наприклад, постанова Кабінету Міністрів України «Про створення єдиної державної автоматизованої паспортної системи» від 2 серпня 1996 р., якою започатковано організаційну роботу, пов'язану зі створенням єдиної державної автоматизованої паспортної системи.

Охоронні правовідносини пов'язані з регулюванням правоохоронної діяльності шляхом встановлення правових заборон і застосування до порушників адміністративного примусу, наприклад, заходи адміністративного припинення (затримання правопорушників), адміністративна відповідальність та інші заходи адміністративного впливу.

За змістом адміністративно-правові відносини поділяються на матеріальні та процесуальні.

Матеріальні адміністративно-правові відносини виникають на основі матеріальної норми.

Адміністративно-процесуальні відносини — це відносини, що складаються у зв'язку з вирішенням індивідуальних справ у сфері управління та регулюються адміністративно-процесуальними нормами. Типовим прикладом цього може бути Порядок розгляду звернень громадян у сфері управлінської діяльності (розділ 11 Закону України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р.). Адміністративно-процесуальні норми цього Закону регулюють розгляд пропозицій (зауважень), заяв (клопотань) і скарг громадян. Адміністративно-процесуальні відносини тут виникають між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, установами, організаціями, незалежно від форм власності, об'єднаннями громадян, підприємствами, засобами масової інформації, їх керівниками та іншими посадовими особами й громадянами.

За характером дій зобов'язаного суб'єкта адміністративно-правові відносини можуть бути активними, тобто зобов'язаний суб'єкт повинен вчинити певні дії (громадянин, якому виповнилося 16 років, зобов'язаний одержати паспорт, з отриманням повістки з'явитися у військкомат), або пасивними — зобов'язаний суб'єкт мусить утриматися від вчинення певних дій (від вчинення правопорушення: дисциплінарного, адміністративного).

Залежно від розподілу прав і обов'язків між сторонами адміністративно-правових відносин, вони можуть бути як односторонні, так і двосторонні (взаємно обумовлені права й обов'язки суб'єктів правовідносин).

За характером зв'язків між сторонами адміністративно-правових відносин останні поділяють на вертикальні та горизонтальні.

Вертикальні адміністративно-правові відносини — це відносини субординаційного характеру. Вони мають місце там, де одна сторона підпорядкована іншій. Це

взаємовідносини, які існують між органами виконавчої влади, що стоять вище відносно органів, які стоять нижче (наприклад, відносини Міністерства освіти і науки України з управлінням освіти обласної державної адміністрації). Вертикальні адміністративно-правові відносини наявні й тоді, коли одна зі сторін, наділена певним обсягом владних повноважень, має право видавати акти, здійснювати приписи, які є обов'язковими для непідпорядкованої сторони. Прикладом таких відносин може бути діяльність органів спеціальної компетенції (санітарна, ветеринарна та інші інспекції). Характерна особливість вертикальних відносин полягає в тому, що в них найвиразніше виявляється основний метод адміністративно-правового регулювання — метод владної підпорядкованості щодо учасників адміністративних правовідносин. Але адміністративно-правові відносини, як уже було зазначено, не завжди є відносинами, що будуються за методом влади й підпорядкування. Ці відносини виникають і діють на засадах як влади й підпорядкування, так і рівності сторін. У адміністративно-правових відносинах, як правило, правам одних суб'єктів відповідають обов'язки інших, і навпаки, обов'язки одних відповідають правам інших.

Горизонтальні адміністративно-правові відносини є відносинами, що виникають між непідпорядкованими органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами, громадянами. Іншими словами, це відносини, учасники яких не перебувають у підпорядкуванні один одного (наприклад, відносини, що виникають між органами виконавчої влади й громадянином у зв'язку з призначенням пенсії, розглядом заяви, скарги тощо)[1].

Наведені характеристики вертикальних, горизонтальних і діагональних відносин адміністративного права є прийнятними за умов функціонування звичайного або спеціального адміністративно-правових режимів. У разі впровадження одного з різновидів надзвичайного режиму, сфера горизонтальних відносин суттєво згортається, зокрема відповідні відносини між владними структурами і громадянами залежно від ситуації можуть трансформуватися у діагональні або вертикальні. Зі зміною правового режиму спрацьовує правило зміни кута імперативності, найбільший показник якого відповідає вертикальним відносинам, а найнижчий -горизонтальним[2].

Підсумовуючи розгляд питання видової класифікації відносин адміністративного права, необхідно зазначити, що основними критеріями такого поділу є: функціональне призначення, зміст динамічних властивостей та характер зв'язків між їхніми сторонами. Саме за допомогою використання цих кваліфікаційних ознак можна отримати найбільш повну уяву про масштаби, різноманітність та змінність характеристик деяких груп відносин адміністративного права, визначити можливі напрямки подальшого збагачення їх змісту в умовах перехідного періоду розвитку вітчизняного адміністративного права[3].

Список використаної літератури:

1. Авер'янов В.Б. Реформування українського адміністративного права: черговий етап // Право України. - 2000. -№ 7.
2. Авер'янов В.Б. Актуальні завдання реформування адміністративного права //Право України. - 1998. - № 8.
3. БахрахД.Н. Аминистративное право. - М., 1996.

Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх

Маєрова М.Ю. - студентка навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри загально-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент - **Лазаренко Л.А.**